

Nr 320

Av fröken **Karlsson**, *angående avskaffande av terminsavgifterna vid handelshögskolorna i Göteborg och Stockholm.*

1953 års riksdag beslöt att de studerandes avgifter vid de tekniska högskolorna och handelshögskolorna — de enda högre läroanstalter där terminsavgifter av någon mera betydande storlek då ännu utgick — successivt skulle nedbringas till en formell avgift av 60 kr. per år. Härvid skulle avgiftsminskningen under det första året gälla den sista årskursen studenter för att sedan successivt utsträckas till de yngre årgångarna. Den formella avgiften torde ha fastställts efter förebild från Stockholms högskola, där den motiverats med svårigheten att avgränsa ordinarie studerande från tillfälliga åhörare och intresserade.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 anförde emellertid överstyrelsen för de tekniska högskolorna att överstyrelsen för sin del ej kunde finna några bärande motiv för bibehållande av terminsavgifterna vid dessa lärosäten, då numera de studerande vid alla andra statliga fackhögskolor och vid universiteten är befriade från dylika avgifter. Icke heller kunde överstyrelsen finna det motiverat att ålägga de studerande vid de tekniska högskolorna en formell avgift av det slag som utgår vid Stockholms högskola, eftersom bestämmelserna om begränsad intagning vid de tekniska högskolorna gjorde en »spärr» av det slag som möjligen kunde vara önskvärd för Stockholms högskolas del helt onödig.

I 1954 års statsverksproposition anslöt sig ecklesiastikministern i princip till överstyrelsens uppfattning att terminsavgifterna för samtliga kategorier studerande vid de tekniska högskolorna helt borde avskaffas och att tillräckliga skäl sålunda icke förelåg för att bibehålla den »formella» avgiften av 60 kr. per år som gällde för ordinarie studerande i fjärde årskursen. Med hänsyn till det statsfinansiella läget ansåg sig emellertid statsrådet icke kunna tillstyrka överstyrelsens förslag om ett totalt slopande av terminsavgifterna från och med budgetåret 1954/55 utan inskränkte sig till att förorda att terminsavgifterna fr. o. m. budgetåret 1955/56 helt avskaffades för ordinarie studerande i tredje och fjärde årskurserna samt för studerande som bedriver studier för licentiatexamen.

Statsutskottet och riksdagens kamrar anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag i dessa hänseenden.

Detta riksdagsbeslut innebar sålunda för de tekniska högskolornas del ett steg utöver det beslut som fattades vid 1953 års riksdag, i det den formella avgiften slopas och avgiftseftergiften utsträcker till andra kate-

gorier studerande än de ordinarie. Något motsvarande steg utöver 1953 års beslut togs däremot icke beträffande handelshögskolorna, för vilka Kungl. Maj:t i 1954 års statsverksproposition endast beräknar nedsättning av terminsavgifterna till 60 kr. för ytterligare en årskurs. Dessa beräkningar fastställdes av riksdagen.

Jag vill gärna uttrycka min glädje över att regering och riksdag funnit det möjligt att vid 1954 års statsreglering gå ett steg längre än 1953 års beslut förutsåg beträffande terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna. Jag måste emellertid å andra sidan djupt beklaga att en motsvarande förbättring icke samtidigt gjordes beträffande terminsavgifterna vid handelshögskolorna. Terminsavgiftsfrågan vid de två typerna av fackhögskolor har ju tidigare varit avsedd att lösas samtidigt och efter samma riktlinjer, och något bärande skäl för att nu behandla teknologer och studerande vid handelshögskolorna olika kan enligt min mening icke sägas ha uppkommit sedan 1953.

Terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna och handelshögskolorna måste enligt min uppfattning ses som ett allvarligt avsteg från den i övrigt allmänt och sedan länge accepterade principen att högre undervisning skall meddelas utan avgift till de studerande. Det torde också ha varit denna princip som varit vägledande vid 1953 års beslut om terminsavgifternas successiva nedsättning och i varje fall vid årets beslut om även den formella avgiftens fullständiga slopande vid de tekniska högskolorna. Det kan under sådana förhållanden icke anses rimligt att principen om den högre undervisningens avgiftsfrihet icke konsekvent genomföres även för handelshögskolornas del.

Det förhållandet att handelshögskolorna i motsats till de tekniska högskolorna bibehållit karaktären av enskilda läroanstalter synes icke heller kunna vara ett hinder för ett fullständigt slopande av terminsavgifterna. Ur de studerandes synpunkt måste i varje fall en särbehandling av just studenterna vid handelshögskolorna te sig oförklarlig. Studiekostnaderna i övrigt är för dem lika höga som för övriga studerande i Stockholm och Göteborg, och de har tidigare i alla avseenden utom just beträffande terminsavgifterna — t. ex. beträffande stipendier och lånemöjligheter — jämförts med de studerande vid landets övriga högre läroanstalter. Icke heller i årets statsverksproposition har upptagits anslag till handelshögskolorna, som möjliggör terminsavgifternas fullständiga borttagande. Departementschefen har på denna punkt hänvisat till statsutskottets yttrande nr 10/1954, vari utskottet bl. a. påpekat, att det ej förelåg någon framställning i denna riktning från handelshögskolestyrelserna. Med anledning av en framställning i ärendet till Kungl. Maj:t den 7 oktober 1954 från Sveriges förenade studentkårer yttrade direktionen för handelshögskolan i Stockholm i skrivelse den 21 december 1954, att avgifterna icke i och för sig syntes vara av sådan storlek, att det fanns anledning att avskaffa

dem. Denna mening delas alltså icke av de studenter, som beröres av det nu tillämpade systemet.

De i statsutskottets yttrande och i handelshögskoledirektionens skrivelse framförda synpunkterna berör ej heller ovan förda argumentering med utgångspunkt från principen om kostnadsfria studier och kravet på rättvisa de högskolestuderande emellan.

Som emellertid för året ett bifall till huvudsyftet med denna motion — att slopa terminsavgifterna vid handelshögskolorna i Göteborg och Stockholm — skulle medföra inkomstbortfall av för statsverket besvärande natur i det föreliggande ekonomiska läget, inskränker jag mig till att hemställa,

att riksdagen i princip måtte tillstyrka slopandet av terminsavgifterna vid handelshögskolorna i Göteborg och Stockholm och i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening uttala, att denna åtgärd bör vidtagas vid första lägenhet, då den allmänna ekonomiska situationen så tillåter.

Stockholm den 26 januari 1955

Eva Karlsson
